

Opvang Oekraïense ontheemden en crisisnoodopvang asielzoekers in Fryslân

In het Bestuurlijk afstemmingsoverleg (BAO) van 11 november 2022 is gevraagd om een memo op te stellen om de opgaven in Fryslân met betrekking tot de opvang van Oekraïense ontheemden en de crisisnoodopvang voor asielzoekers inzichtelijk te maken.

Nederland heeft te maken met een dubbel vluchtelingenvraagstuk. Ten eerste zijn er Oekraïense ontheemden die als gevolg van de oorlog in Oekraïne gevlucht zijn en die in Nederland een veilig heenkomen zoeken. Ten tweede is de druk op de reguliere asielketen in Nederland dusdanig groot geworden dat het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) deze mensen geen onderdak meer kan bieden. Het gevolg hiervan was dat mensen in Ter Apel buiten moesten slapen.

Voor beide (crisis)vraagstukken worden in Fryslân de gemeenten en de Veiligheidsregio Fryslân ingezet om hier in oplossingen te voorzien. De bestuurlijke afstemming hierover vindt plaats in het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO)¹. Hierin zijn alle burgemeesters van Fryslân vertegenwoordigd. Hoe de taken van de gemeenten en Veiligheidsregio zich verhouden tot de reguliere asielketen en het COA staat schematisch weergegeven op bijgaande infographic.

Oekraïense Ontheemden

Ontheemden uit Oekraïne kunnen tijdelijk bescherming krijgen in Nederland door de Richtlijn Tijdelijke Bescherming² van de Europese Unie. Zij hebben recht op opvang, medische zorg en (voor minderjarige kinderen) onderwijs in Nederland tot 4 maart 2024.

Landelijk ligt er een opgave voor het realiseren van in totaal 75.000 opvangplekken voor Oekraïense ontheemden. Het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO) in de provincie Fryslân heeft de opdracht om **3.000 opvangplekken** voor Oekraïense ontheemden in Fryslân te realiseren. Deze opvangplekken zijn naar rato van inwoneraantal verdeeld over de gemeenten. De Veiligheidsregio Fryslân heeft hierin een coördinerende en ondersteunende rol.

Oekraïense ontheemden die op zoek zijn naar verblijf in Nederland hebben twee opties. Ze kunnen ervoor kiezen om via particuliere initiatieven onderdak te zoeken bij bijvoorbeeld een gastgezin (**POO: Particuliere Opvang Oekraïners**), of ze kunnen op zoek naar een verblijf binnen een opvanglocatie in die door een gemeente georganiseerd is (**GOO: Gemeentelijke Opvang Oekraïners**).

Wanneer een Oekraïense ontheemde voor de tweede optie kiest kan hij/zij zich melden bij de landelijke spreidingslocaties in Utrecht of Amsterdam. Vanuit daar wordt een deel van de ontheemden doorgestuurd naar een regionaal coördinatiepunt. In Fryslân is hiervoor de **HUB in Heerenveen** ingericht. Dit is de centrale locatie in Fryslân waar Oekraïense ontheemden vervolgens verder verspreid worden over de gemeentelijke opvanglocaties. De HUB in Heerenveen gaat, nadat ze de vluchtelingen geregistreerd hebben, voor ze op zoek naar een passende opvangplek in Fryslân (hierbij wordt gekeken naar gezinssamenstelling, eventuele zorgvraag en eventuele huisdieren die opgevangen moeten worden). Op de HUB is ook een locatie waar 60 vluchtelingen kunnen overnachten indien ze niet direct geplaatst kunnen worden. De HUB Heerenveen valt onder de verantwoordelijkheid van Veiligheidsregio Fryslân.

---

¹ **Bestuurlijk Afstemmingsoverleg** = Onderdeel van de crisisstructuur waarbij alle burgemeesters, de coördinerend gemeentesecretaris en vertegenwoordigers van het COA (en provincie) om de twee weken samenkomen om te overleggen over het vluchtelingenvraagstuk.

² <https://ind.nl/nl/oekraïne/richtlijn-tijdelijke-bescherming-oekraïne> (23-11-2022)

In heel Fryslân zijn er op dit moment 38 opvanglocaties met capaciteit om in totaal 2645 vluchtelingen (peildatum: 12-12-2022) op te vangen. Daarnaast zijn er binnen gemeenten nog 621 opvangplekken in ontwikkeling, daarmee wordt op termijn voldaan aan de landelijke opgave van 3000 opvangplekken.

Binnen de gemeente worden de Oekraïense ontheemden ingeschreven in de Basisregistratie Personen en krijgen ze een BSN-nummer. Daarnaast moeten de vluchtelingen zich inschrijven bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), waar ze een bewijs van verblijf krijgen.

Crisisnoodopvang asielzoekers

De crisisnoodopvang (CNO) asielzoekers in Fryslân vindt plaats naast de reguliere asielketen (zie bijgevoegde infographic). Ook in de reguliere asielketen zijn er verschillende voorzieningen binnen de afzonderlijke gemeenten in Fryslân georganiseerd.

Asielzoekers die Nederland binnenkomen kunnen zich melden bij de Vreemdelingenpolitie (AVIM) en de IND voor identificatie en registratie in **Ter Apel**. Ze verblijven dan 3 tot 10 dagen in de centrale ontvangstlocatie in Ter Apel of Budel. Daar krijgen ze een medische intake, een tuberculosecontrole en het aanmeldgehoor van de IND. Dit is de start van hun algemene asielprocedure.

Veel volwassen asielzoekers verblijven tijdens de asielprocedure in een **asielzoekerscentrum (AZC)**. Ook asielzoekers met een verblijfsvergunning (statushouders) worden opgevangen in een AZC tot zij een woonruimte krijgen in de gemeente. In Fryslân zijn vier reguliere asielzoekerscentra, deze bevinden zich in Sint Annaparochie, Sneek, Balk en Drachten³. Naast de reguliere AZC locaties zijn er ook drie kleine woonvoorzieningen specifiek voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV).

Zodra asielzoekers de volledige asielprocedure hebben doorlopen en de IND bepaalt dat ze een verblijfsvergunning krijgen, worden ze **statushouders** (ook wel 'vergunninghouders'). Ze worden dan onderdeel van de Nederlandse samenleving. Het COA koppelt deze statushouders vervolgens aan gemeenten, die de statushouders een passende woonruimte moeten aanbieden.

Aangezien de asielzoekerscentra in Nederland te weinig plek hebben voor alle asielzoekers (zowel asielzoekers die nog moeten starten met de asielprocedure als asielzoekers die al zijn gestart met de asielprocedure of deze al hebben doorlopen) zijn er door het COA een aantal **noodopvang** locaties geopend door heel Nederland⁴. In Fryslân zijn 2 noodopvang locaties in Leeuwarden en Heeg⁵.

Toen eerder in 2022 bleek dat ook de noodopvang van het COA te weinig plek bood, zijn gemeenten en Veiligheidsregio's gevraagd om **crisisnoodopvang** locaties in te richten⁵. Crisisnoodopvang (CNO) is in eerste instantie kortdurende opvang in accommodaties die het Rijk normaal inzet voor burgeropvang bij incidenten, rampen of crisis. Deze CNO-locaties worden georganiseerd en beheerd door Veiligheidsregio Fryslân.

Op dit moment ligt er de landelijke opgave om 11.250 opvangplekken in crisisnoodopvang locaties te realiseren, om daarmee de opvanglocatie in Ter Apel en de noodopvang locaties van het COA te ontlasten. Voor de Veiligheidsregio Fryslân is de opgave om **450 crisisnoodopvang plekken** te realiseren. In Fryslân zijn er op dit moment die crisisnoodopvang-locaties met in totaal 465 plekken: één in Drachten, één in Gerkesklooster en één in Harlingen. Hiermee voldoet de Veiligheidsregio Fryslân aan de landelijke opgave.

---

³ <https://www.coa.nl/nl/locatiezoeker> (23-11-2022)

⁴ <https://www.coa.nl/nl/noodopvang> (24-11-2022)

⁵ <https://www.coa.nl/nl/tijdelijke-opvang-noodopvang-en-crisisnoodopvang> (24-11-2022)

